

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

עין משפט
נר מצוה

פא א מיי פ"ע מעל
מלכס הלכה ד סגמ עשין
קכג:
פב ב מיי שס הלכה טו:
פג ג מיי שס הלכה ד:
פד ד מיי פ"ב מהלכות
רוח הבלה יא סגמ
לאון קסג:
פז ה מיי פ"ב מהלכות
עב"ס הלכה א ופ"ד
מהלכות רוח הבלה יא סגמ
לאון קסג טור ש"ע י"ד
סימן קנח סעיף א וט"ע:
מ"ו סימן תכס סעיף ה:
פח ז ת מיי פ"ע מעל
מלכס הלכה טו:
פצ ט מיי שס הלכה ה:
צא י מיי שס הלכה ז:

תורה אור השלם

1. ותשחת הארץ לפני האלהים ותמלא הארץ חמס: בראשית י"א
2. ורא אלהים את הארץ והנה נחשתה פי השמים כל בשר את דברו על הארץ: בראשית י"ב
3. פן תשחת וְעשיתם לכם פסל תמונת כל קמל תבנית אדם או קמל תבנית אדם ובהמה ויהי בדמותו: דברים י"ז טז
4. שפר דם האדם בְּאֲדָמָה: שפיכת דם בני אדם על האדמה: בראשית ט"ו
5. כל רמש אשר הוא חי: כל רמש אשר הוא חי: לכה לכה: בראשית ט"ג
6. אך בשר בגופו דמו לא תאכל: בראשית ט"ד
7. ואחם פרו ורבו שרצו: בראשית י"ח
8. מהקוף למינהו ומן הבהמה למינהו מבלי רמש האדמה למינהו שנים מבלי יבאו אליו: בראשית י"ח
9. איש אדם כל שאר בשרו לא תקבול לגלותו: בראשית י"ח
10. ואל בני ישראל תדבר לאמר איש איש בני יקבל אלהיו ויקראו תמונתו: בראשית י"ח

וסתם הארץ. מדאיענוש עלייהו שמע מינה אפקוד עלייהו: כי השמים כל בשר את דרכו על הארץ. גלוי עריות דכתיב (משל ל) דרך בשר בעלמה ודור המבול על העריות נענשו כדכתיב (בראשית ו) ויראו בני האלהים את בנות האדם כי טובות הנה: ואיך. מאן דריש וילן [שם] אמר לך אזכרה מוילו הזהר אדם הראשון וגבי דור המבול אורחיהו מגלי להודיעך על מה נענשו: קטלייהו קא מגלי. באזיו מיתה ימיתה ולעולם הזהרו מוילו: יורק דסא. כדמאר לקמן פפרקין (דף ע"ט) אדם הראשון לא הותר לו בשר באכילה אלא עשנים ואילנות דכתיב הנה נתתי לכם את כל עשב זרע זרע לכם יהיה לאכלה ולחית הארץ [ו] העשנים והאילנות תאכלו אתם וחית הארץ ולא חית הארץ לכם והזהרו על אבר מן החי מאכול תאכלו ובלמדך דלפי איך מיתהה אלא שפול ממנה אבר מאילני לא תאכלנו וזכו בני נח והתיר להם להמית ולאכול ולאו למדרש מינה ולא כירק גנה אתא דלגופיה אלטרין לפי שירק עשב הותר לאדם הראשון תלה להו לבני נח בהמות וחיות כירק עשב: בשר ננפשו דמו. צדור הוא הבשר ננפשו דהא דמו לא תאכלו בבשר: למשאל שרלים הוא תאכלו בבשר: משום שהזהירו באבר מן החי מאכול תאכל אתה הא קרא למשרא אבר מן החי שרלים והכי דרשין לקמן פפרקין (דף ע"ט) אותו בשר שקרוי דמו ננפש והבשר קרוי בשר דהיינו דמו חלוק ונצטרו אכרעו לכו באבר מן החי ולא שרלים שאין דמו קרוי גשם אלא הרי הוא כבשרו דאליו צישרא לא מחייבי עליה כרת דלאמר צבריות (דף כה). לית ביה אלא לאו דמ שרלים כבשר: לצרכי בעלמא. לא לפרות ולא לרבות אווס אלא צרכי צפריה ורביה: זן העוף למינהו. מדנפטו להציה זכר ונקבה למינהו מכל מין ולא שרצויוו לו מין אחר שמע מינה אסורין להרביע כלאים: ואיך. לאו משום אסור כלאים אלא לצוות בעלמא שכל אחד ואחד נוח לו לצוות מינה מלוות מין אחר: על שגם מלוות זן נח נהרג. ואף על פי שנגטו שצבע אין נהרגין אלא על שלש דברים זהו רב שגם דבשפיות דמים כדביא דהירא דמו ישראלי וגלוי עריות וברכת השם כתיב גבי ישראל איש איש ודרשי להו [ו] לרבות את הכותים להיות במיתה בישראל: בעצודם כוכבים נמי. כתיב גבי מולך איש איש בקדושים תהיו: על

דכתיב ותשחת לפני האלהים ותנא דבי רבי ישמעאל בכל מקום שנא' השחתה אינו אלא דבר ערוה ועבודת כוכבים דבר ערוה שנא' כי השחית כל בשר את דרכו עבודת כוכבים ופן תשחיתון ועשיתם וגו' ואיך אורחיהו דקא מגלי שפיכות דמים דכתיב שופך דם האדם וגו' ואיך קמלייהו הוא דקמגלי גזל דכתיב כירק עשב נתתי לכם את כל וא"ר לוי כירק עשב ולא כירק גנה ואיך הוא למישרי בשר הוא דאתא אבר מן החי דכתיב אך בשר בגופו דמו לא תאכלו ואיך הוא למישרי שרצים הוא דאתא בשר דכתיב שרצו בארץ ורבו בה ואיך לברכה בעלמא כלאים דכתיב מהקוף למינהו ואיך הוא לצותא בעלמא אמר רב יוסף אמרי בי רב על שלש מצות בן נח נהרג: גש"ר סימן: על גילוי עריות ועל שפיכות דמים ועל ברכת השם מתקין לה רב ששת בשלמא שפיכות דמים דכתיב שופך דם האדם וגו' אלא הניג מנא להו אי גמר משפיכות דמים אפילו כולוהו נמי אי משום דאיתרביא מאיש איש עבודת כוכבים נמי איתרביא מאיש איש אלא אמר רב ששת אמרי בי רב על ארבע מצות בן נח נהרג ועל עבודת כוכבים בן נח נהרג והתניא בעבודת כוכבים דברים שב"ד של ישראל ממיתין עליהו בן נח מוזהר עליהו אוהרה אין מיתה לא אמר רב נחמן בר יצחק אוהרה שלהו זו היא מיתתן רב הונא ורב יהודה וכולהו תלמידי רב אמרי על שבע מצות בן נח נהרג גלי רחמנא בחדא והוא הדין לכולהו ועל הגזל בן נח נהרג והתניא על הגזל גנב וגזל וכן יפת תואר וכן כיוצא בהן כותי בכותי וכותי בישראל אסור וישראל בכותי מותר ואם איתא ניתני חיוב משום דקבעי למיתני סיפא ישראל בכותי מותר תנא רישא אסור והא כל היבא דאית ליה חיובא מיתנא קתני דקתני רישא אלא על שפיכות דמים כותי בכותי וכותי בישראל יחייב ישראל בכותי פטור התם היכי ליתני ליתני אסור ומותר והתניא "כותי" ורועי בהמה דקה לא מעלין ולא מורדין כיוצא בו בגזל מאי היא אמר רב אחא בר יעקב לא נצרכה אלא לפועל בכרם פועל בכרם אימת אי בשעת גמר מלאכה התירא הוא יאי לאו בשעת גמר מלאכה גזל מעליא הוא אלא אמר רב פפא לא נצרכה יאלא לפחות משה פרוטה אי הכי כותי בישראל אסור הא ב"ר מחילה הוא נהי דבתר הכי מחיל ליה צערא בשעתיה מי לית ליה כותי בכותי כיוצא בהן כיון דלאו בני מחילה נינהו גזל מעליא הוא אלא אמר רב אחא בריה דרב איקא לא נצרכה אלא ללבוש שכר שכיר כותי בכותי וכותי בישראל אסור ישראל בכותי מותר כיוצא ביפת תואר מאי היא כי אתא רב דימי א"ר אלעזר א"ר חנינא בן נח שייחד שפחה לעברו ובא עליה נהרג עליה כיוצא בו דשפיכות דמים לא תניא אמר אביי אי משכחת דתניא רבי יונתן בן שאול היא דתניא רבי יונתן בן שאול אומר רודף אחר חבירו להורגו ויכול להצילו באחד מאבריו ולא הציל

(א) ע"ז כג: חולין כג. תמורה כח: בבות כח. (ב) נלקמן נט"ו. (ג) ליל ט"ו: (ד) תמונה ר"טו פי"ט. (ה) שבת ל' ט"ו. (ו) פ"ט. (ז) תמונה ר"טו פי"ט. (ח) ודף יג: וכתופס' ב"מ פ"ג. (ט) ובפ"א: הגויס. (י) פסחים נ"ז. (יא) נלקמן נט"ו. (יב) נלקמן נט"ו: (יג) נלקמן נט"ו: (יד) נלקמן נט"ו: (טו) נלקמן נט"ו. (טז) נלקמן נט"ו. (יז) נלקמן נט"ו. (יח) נלקמן נט"ו. (יט) נלקמן נט"ו. (כ) נלקמן נט"ו. (כא) נלקמן נט"ו. (כב) נלקמן נט"ו. (כג) נלקמן נט"ו. (כד) נלקמן נט"ו. (כה) נלקמן נט"ו. (כו) נלקמן נט"ו. (כז) נלקמן נט"ו. (כח) נלקמן נט"ו. (כט) נלקמן נט"ו. (ל) נלקמן נט"ו. (לא) נלקמן נט"ו. (לב) נלקמן נט"ו. (לג) נלקמן נט"ו. (לד) נלקמן נט"ו. (לה) נלקמן נט"ו.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כיוצא וכו' כגון (נדף) מו"מ וי"ב ס"א ורדף: (ב) תוס' ד"ה דכתיב וכו' ולא נעש אלה:

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה ישראל צרכי כו ומרבינן איכא ט"ו י"ב תמונה משל ועמ"ס (במ"ו) כגון שמה ס"ק ט. ונבאיע פי כ"ח ס"ק"ה:

מוסף רש"י

כי השחית כל בשר. צדור המבול כתיב, ודור המבול בערוה קללו, כדכתיב (בראשית ו) ויקחו להם נשים וגו', שהיו מקנין לגשי רעיהו ולכל בהמה ומה (חולין כג). ורועי ובהמה דקה. הן ישראל והן מולתן דהיינו כן כשכניו ככבים (ע"ז יג). לא מעלין אותן מן הבור. אם נפלו לתוכו, אלא ימית וימות, ולא מורדין. אותן לצור להמית אותן כדכ"ס (ט"ו) דלאו בני מחילה נינהו. בני נח אכרס (קטן טו). רובל. הנדף או הכראה, להצילו באחד מאבריו ולא הצילו אלא ננפשו (קטן טו).

מלוות: עבודת כוכבים הוסיף עממה: **בעצודם כוכבים דברים שב"ד ישראל וכו'.** הכי קאמר באיסור עבודת כוכבים אותם דברים שב"ד ישראל ממיתין עבודת שדרכן כל עבודת כוכבים בן נח וצדור וקיעור אפי' שלא כדרכה כדלקמן בפירקין (דף טו): אוהרה שלהם. כולומר כל אוהרה דתנא תנא גבי נח זו היא מיתה שלהם דלא דייק בהו תנא למיטני מיתה גבי חייבי מיתות ואזהרה בשאין בהן מיתה כלגבי ישראל: גלי רחמנא בחדא. בשפיכות דמים: על הגזל. כך הוא מלוות בני נח גנב וגזל וכן יפת תואר דהוי נמי גזל שגזולין את אשתו כמלחמה: וכן כיוצא בהן. שאינן ממש גזל אלא דומין להם ולקמן מפרש להו: ישראל צדור מוסר. ללא תעשוק את רעך כתיב (ויקרא יט) ולא כותי ומדרבנן [א] איכא למאן דאמר משום חילול השם בהגזל צדור (ב"ק דף ק"ג). משום דקבעי למיתני סיפא ישראל צדור מוסר. ואי תנא גבי כותי בכותי חייב הוה תני ישראל בכותי פטור ומשמע פטור מן המיתה אבל עובר עליו בלאו ומשום הכי תנא צרישא לשון איסור ליתני גבי ישראל מותר דס"ל כמאן דאמר מותר ממש: הא כל היבא דאיכא חיווב מיתא מפנא טיניי. בלשון חיוב ומדנקט הכא לשון איסור ש"מ דווקא תננהו: היכי ליאמי. לעולם הכא לאו דווקא איסור נקט אלא משום סיפא ודקשיא לך רישא מדלא נקט נמי לשון איסור ש"מ דווקא תני להו תני לא מתי מלמא מלמא לשון איסור פטור ומושמע פטור מן המיתה אבל עובר עליו בלאו ומשום הכי תנא ליה: ה"א הכותים וכן רועי בהמה דקה ישראל. שסתמן גזלנים שמרעים בהמתן בשדות אחרים: לא מעלין ולא מורדין. לא מעלין אותם מן הבור להצילם מן המיתה ולא מורדין אותם לצור להמיתם כדכ"ס (קטן טו) וכן נהרגו בני נח ונצטרו אכרעו לכו באבר מן החי ולא שרלים שאין דמו קרוי גשם אלא הרי הוא כבשרו דאליו צישרא לא מחייבי עליה כרת דלאמר צבריות (דף כה). לית ביה אלא לאו דמ שרלים כבשר: לצרכי בעלמא. לא לפרות ולא לרבות אווס אלא צרכי צפריה ורביה: זן העוף למינהו. מדנפטו להציה זכר ונקבה למינהו מכל מין ולא שרצויוו לו מין אחר שמע מינה אסורין להרביע כלאים: ואיך. לאו משום אסור כלאים אלא לצוות בעלמא שכל אחד ואחד נוח לו לצוות מינה מלוות מין אחר: על שגם מלוות זן נח נהרג. ואף על פי שנגטו שצבע אין נהרגין אלא על שלש דברים זהו רב שגם דבשפיות דמים כדביא דהירא דמו ישראלי וגלוי עריות וברכת השם כתיב גבי ישראל איש איש ודרשי להו [ו] לרבות את הכותים להיות במיתה בישראל: בעצודם כוכבים נמי. כתיב גבי מולך איש איש בקדושים תהיו: על